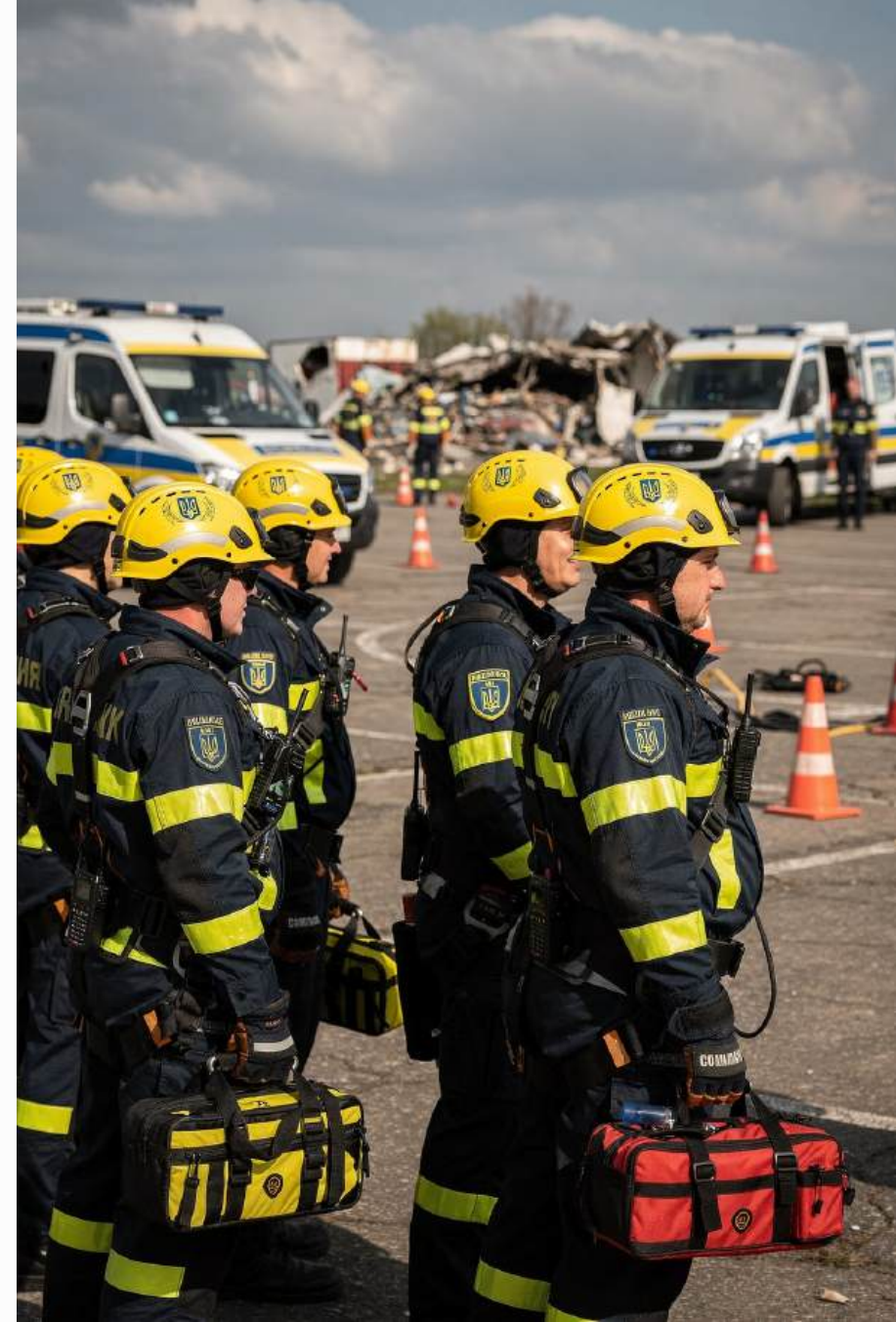

Силабус дисципліни «Цивільний захист»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

071 · 072 ФІНАНСИ ТА ОБЛІК

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Цивільний захист

Спеціальність: **D1** Облік і оподаткування; **071** Облік і оподаткування; **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Фаховий молодший бакалавр / Бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері цивільного захисту: виявлення ризиків і загроз, порівняння альтернативних рішень, формування обґрунтованих висновків і реагування на надзвичайні ситуації. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і практичних вправ із цивільного захисту.

Здатність до усної та письмової комунікації: чітко пояснювати поняття у сфері безпеки, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати аналітичні записки.

Відповідальність, ініціативність і готовність працювати в команді під час моделювання аварійних ситуацій та спільного пошуку рішень.

- аналізувати нормативно-правову та навчальну інформацію у сфері ЦЗ;
- виділяти головне та узагальнювати результати щодо загроз і ризиків;
- планувати власну діяльність і дотримуватися вимог безпеки;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі під час ситуаційних вправ.

Фахові компетентності

Розуміння сутності цивільного захисту, його функцій та ролі в системі національної безпеки. Знання принципів функціонування єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ), організаційно-правових засад діяльності ДСНС України та механізмів прийняття рішень в умовах надзвичайних ситуацій.

Здатність аналізувати загрози та ризики надзвичайних ситуацій, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання у фінансово-економічній сфері. Знання основ захисту персоналу фінансових установ, методів евакуації, радіаційного і хімічного захисту, а також антикризових заходів у сфері безпеки.

- оцінювати ризики надзвичайних ситуацій на об'єкті господарювання;
- визначати роль і функції органів цивільного захисту в державі;
- характеризувати класифікацію НС та їх вплив на фінансово-економічну діяльність;
- орієнтуватися в основах захисту населення та управління ризиками;
- пояснювати вплив НС на фінансовий сектор і страховий ринок.

Результати навчання

Пояснювати сутність понять і категорій цивільного захисту: надзвичайна ситуація, ризик, евакуація, захисна споруда, радіаційна обстановка, хімічне зараження, перша медична допомога, пожежна безпека. Аналізувати характер і наслідки НС для суб'єктів господарювання у фінансовій та обліковій сферах.

Характеризувати правову основу цивільного захисту в Україні, застосовувати методи оцінки ризиків на об'єктах господарювання, визначати основні заходи захисту персоналу та матеріальних активів.

Орієнтуватися у нормативно-правовій базі у сфері ЦЗ та ДСНС.

- пояснювати зміст термінів і понять цивільного захисту;
- аналізувати структуру системи ЦЗ та розподіл повноважень;
- визначати заходи захисту персоналу та майна від НС;
- застосовувати базові методи оцінки техногенних і природних ризиків;
- використовувати нормативні джерела для прийняття рішень у сфері безпеки.

Правові та організаційні основи цивільного захисту

Тема 1.1

Цивільний захист у сучасних умовах. Поняття, мета та завдання цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту (ЄДСЦЗ). Роль ДСНС України. Цивільний захист в умовах воєнного стану.

Тема 1.2

Правова основа цивільного захисту: Кодекс цивільного захисту України, закони та підзаконні акти у сфері ЦЗ. Права та обов'язки громадян, підприємств і організацій у сфері цивільного захисту.

Тема 1.3

Надзвичайні ситуації: класифікація та характеристика. Класифікація НС за походженням (природні, техногенні, соціально-політичні, воєнні). Критерії оголошення НС. Особливості НС в Україні.

Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій

Тема 2.1

Способи та засоби захисту населення: укриття в захисних спорудах, евакуаційні заходи, засоби індивідуального захисту (ЗІЗ). Організація оповіщення та інформування. Дії при сигналі «Повітряна тривога».

Тема 2.2

Радіаційний і хімічний захист населення. Характеристика радіаційних та хімічних НС. Засоби захисту, дезактивація та дегазація. Поведінка населення при загрозі радіаційного або хімічного зараження.

Тема 2.3

Пожежна безпека на об'єктах господарювання. Причини виникнення пожеж, первинні засоби пожежогасіння, евакуація при пожежі. Вимоги до фінансових установ і офісів щодо пожежної безпеки.

Тема 2.4

Перша домедична допомога. Надання допомоги при кровотечах, переломах, опіках, ураженні електричним струмом. Алгоритм дій при непритомності та зупинці серця. Психологічна допомога постраждалим.

Захист об'єктів господарювання та стійкість фінансово-економічної діяльності в умовах НС

Тема 3.1

Організація цивільного захисту на об'єкті господарювання. Завдання керівника та структура ЦЗ підприємства. Плани реагування на НС. Особливості ЦЗ у фінансових установах та офісах.

Тема 3.2

Техногенні та природні ризики для фінансово-економічної діяльності. Оцінка збитків від НС, страхування ризиків, відшкодування втрат. Вплив НС на бухгалтерський облік і фінансову звітність.

Тема 3.3

Стійкість роботи об'єктів господарювання в умовах НС та воєнного стану. Методи підвищення стійкості, резервування ресурсів, захист документації та фінансових активів.

Тема 3.4

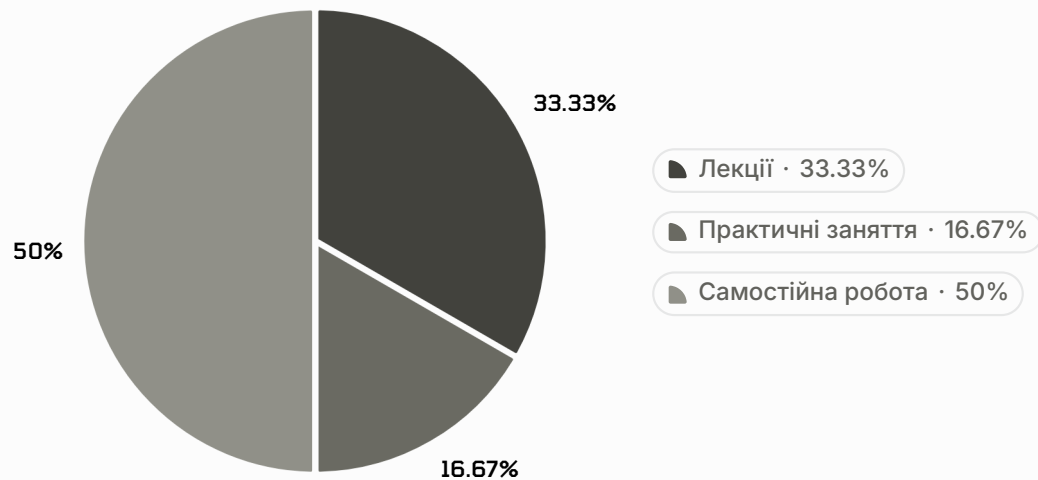
Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Аварійно-рятувальні роботи, організація відновлення діяльності. Економічні та фінансові механізми подолання наслідків НС в Україні.

Розподіл навчального часу — 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Цивільний захист: система та завдання	2	1	4
	Тема 1.2 — Правова основа ЦЗ	2	1	4
	Тема 1.3 — Класифікація надзвичайних ситуацій	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Засоби захисту та евакуація	4	1	4
	Тема 2.2 — Радіаційний і хімічний захист	2	2	4
	Тема 2.3 — Пожежна безпека	2	1	4
	Тема 2.4 — Перша домедична допомога	4	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — ЦЗ на об'єкті господарювання	4	2	4
	Тема 3.2 — Ризики та фінансово-економічна діяльність	4	2	4
	Тема 3.3 — Стійкість об'єктів в умовах НС	2	2	4
	Тема 3.4 — Ліквідація наслідків НС	2	2	5
Разом		30	15	45

 Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

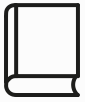
Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою у сфері цивільного захисту.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (15 год.):** відпрацювання навичок, ситуаційні вправи
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з нормативними джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з цивільного захисту (Беліков та ін., Кудрявицька та ін.), Кодексом цивільного захисту України, нормативно-правовими актами ДСНС, науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування категорій безпеки, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань із оцінки ризиків НС для фінансових установ і бухгалтерських підрозділів; розрахункових завдань щодо визначення збитків від НС та страхових виплат; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень із питань цивільного захисту в контексті обліку та фінансів. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів ДСНС України (dsns.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), МОН України (mon.gov.ua), Міністерства внутрішніх справ (mvs.gov.ua) та Кабінету Міністрів (kmu.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо надзвичайних ситуацій в Україні, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної нормативної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач і ситуаційних вправ, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів дій у НС; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та ситуаційні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу з цивільного захисту. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз НС, оцінка ризиків для об'єктів фінансово-облікової сфери). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Цивільний захист» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню питань безпеки, розвитку готовності до дій в умовах НС та вмінню застосовувати набуті знання при виконанні фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із реальних НС в Україні; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Ситуаційні вправи Моделювання реальних надзвичайних ситуацій (пожежа в офісі, евакуація, хімічне забруднення); студенти відпрацьовують алгоритми дій, розподіляють ролі та аналізують допущені помилки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (оцінка збитків від НС, розрахунок зон ураження, страхові виплати); відпрацювання алгоритмів прийняття рішень у кризових умовах.
Дискусії Обговорення актуальних проблем цивільного захисту в Україні в умовах воєнного стану; розвиток критичного мислення та вміння аргументувати позицію щодо безпеки.	Робота з нормативними документами Опрацювання Кодексу цивільного захисту України, наказів ДСНС і підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою базою у сфері безпеки.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації у сфері ЦЗ.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей у сфері цивільного захисту.

❑ Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1, O71 та O72.

Рекомендована література та ресурси

1. Бєліков А. С., Коротаєв В. С., Шаломов В. А., Подкопаєв С. В. та ін. Цивільний захист : підручник / під заг. ред. А. С. Бєлікова. — Дніпро : Журфонд, 2024. — 516 с.
2. Кудрявицька А. М., Ракоїд О. О., Боголюбов В. М. та ін. Цивільний захист : навч. посіб. — Київ : НУБіП України, 2024.
3. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI (чинна редакція зі змінами станом на 2026 р.). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
4. Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій». — URL: <https://dsns.gov.ua/>
5. Наказ МВС України від 12.06.2023 № 480 «Про затвердження Змін до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту». — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
6. Наказ ДСНС України від 10.08.2023 № 628 «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації службової підготовки в ГУ ДСНС України в областях та м. Києві». — URL: <https://dsns.gov.ua/>
7. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань із безпеки та цивільного захисту. — Київ : НУБіП України, 2024.
8. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
9. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
10. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
11. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
12. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
13. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.
14. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
15. Юшчишина Л. О. Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2013 № 593 «Положення про порядок проходження служби цивільного захисту» (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). — URL: <https://dsns.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. — URL: <https://mvs.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України — розділ «Цивільний захист та безпека життєдіяльності». — URL: <https://mon.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
25. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>